עיין כאן רש"י ד"ה מה אתם

על עסקי קול א) רב אשי אמר מהבא °ויהי כאחד למחצצרים ולמשוררים להשמיע קול אחד רבי יונתן אמר מהכא °ולא ימותו גם הם גם אתם מה אתם בעבודת מזבח אף הם בעבודת מזבח תניא נמי הכי א] °ולא ימותו גם הם גם אתם - אתם בשלהם והם בשלכם במיתה, הם בשלהם אינן במיתה אלא באזהרה אמר אביי °נקיטינן משורר ששיער בשל חבירו במיתה ב] שנאמר °והחונים לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד ג] וגו' והזר הקרב יומת מאי זר אילימא זר ממש הכתיב חדא זימנא, אלא לאו זר דאותה עבודה מיתיבי משורר ששיער ומשוער ששורר אינן במיתה אלא באזהרה תנאי היא דתניא ד] מעשה בר' יהושע בר חנניה שהלך לסייע בהגפת דלתות אצל ר' יוחנן בן גודגדא אמר לו בני חזור לאחוריך שאתה מן המשוררים ולא מן המשוערים מאי לאו בהא קמיפלגי: דמר סבר מיתה היא וגזרו בה רבנן ומ"ס אזהרה היא ולא גזרו בה, ה] דכ"ע אזהרה היא מר סבר מסייע גזרו ביה רבנן ומר סבר לא גזרו ביה רבנן בעי רבי אבין עולת נדבת ציבור טעונה שירה ו] או אינה טעונה שירה: °עולותיכם אמר רחמנא - אחת עולת חובה ואחת עולת נדבה או דלמא עולותיכם דכולהו ישראל קאמר רחמנא: ת"ש °ויאמר חזקיהו להעלות העולה (א) (על המזבח) ובעת החל העולה החל שיר ה' והחצוצרות (ב) ע"י כלי ז] (שיר) דוד מלך ישראל האי שירה מאי עבידתה אילימא דעולת חובה ל"ל אימלוכי אלא לאו דעולת נדבה א"ר יוסף לא, עולת ראש חודש הוה וקא מיבעיא להו מי הוקבע ר"ח בזמנו דליקרב או לא, אמר ליה אביי ומי מצית אמרת הכי והכתיב °ביום ששה עשר לחדש הראשון וגו' ויאמר חזקיהו להעלות העולה (על המזבח) אלא אמר רמי בריה דרב ייבא כבש הבא עם העומר ח] קמיבעיא להו מי קבע ר"ח בזמנו דליקריב או לא, מתקיף לה רב אויא וליחזי פסח היכי עביד מצה היכי אכיל אלא אמר רב אשי מידי דהוה אשליחא דציבורא דממליך, השתא דאתית להכי אפילו תימא עולת חובה מידי דהוה אשליחא דציבורא דממליך ת"ש *דרבי יוסי אומר מגלגלין זכות ליום זכאי וחובה ליום חייב, אמרו, כשחרב הבית בראשונה אותו היום תשעה באב היה ומוצאי שבת היה ומוצאי שביעית היתה ומשמרתו של יהויריב היתה והיו כהנים ולוים עומדים על דוכנן ואומרים שירה ומה שירה אמרו °וישב עליהם את אונם וברעתם יצמיתם ולא הספיקו לומר יצמיתם ה' אלהינו עד שבאו אויבים וכבשום וכן בשניה האי שירה מאי עבידתיה אילימא דעולת חובה מי הואי (ג) ט] בי"ז בתמוז בטל התמיד אלא לאו דעולת נדבה ותסברא מ"ש דעולת חובה דלא הואי ומ"ש דעולת נדבה דהואי הא לא קשיא בן בקר אקראי בעלמא הוא דאיתרמיא להו אמר רבא ואיתימא רב אשי ותסברא שירה דיומיה °לה' הארץ ומלואה, וישב עליהם את אונם בשיר דארבעה בשבת הוא אלא אילייא בעלמא הוא דנפל להו בפומייהו והא עומדין על דוכנן קתני מדר"ל דאמר י] (אומר) שלא על הקרבן אי הכי בעולת נדבה נמי אלימא נפיק מינה חורבא, מאי הוה עלה ת"ש *) דתני רב מרי בריה דרב כהנא °על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם מה עולה קודש קדשים אף שלמים קודש קדשים, ומה שלמים יא] קבוע להם זמן אף עולה קבוע לה זמן:

איבעיא

א) אולי נ"ל ר' יאשיה כי הוא בר פלוגתיה דרבי יונתן ב) [זבחים נה: ע"ש] ·

תוספות

מהבא ויהי כאחד למחצצרים · ובקרא (במדבר י) כתיב ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם אלמא איכא שירה [מן התורה] : **משוער** ששורר · דבדברי הימים (א ט) כתיב משפחות שהיו משוערים ומשפחות שהיו משוררים: **מיתיבי** · פי"ה לא ידענא הא אזהרה מהיכא היא ורבינו מנחם נ"ע פי' דכתיב (במדבר ח) לשמור משמרת ועבודה לא יעבוד וכתיב (שם) ככה תעשה ללוים במשמרותם : **דמר** סבר במיתה · אם משוער לבדו וגזרו בו רבנן מסייע עם אחר ומ"ס באזהרה ולא גזרו רבנן אם בא לסייע :

עולת נדבת ציבור טעונה שיר · כגון עולת קיץ אבל דיחיד אפי' חובתו אין טעונה *נסכים :

אלא אמר רמי בריה דרב ייבא כבש הבא עם העומר קא מיבעיא ליה · טובא תימה מאי ס"ד דהא אתמול הקריבו תמידין ומוספין *) אמאי לא אימלך אלא ממוסף ט"ו דניסן : **איבעיא** להו אי איקבע ר"ח · וקשה לרש"י דבדברי הימים כתיב האי קרא מקמי ויועץ המלך לעשות הפסח בחדש השני :

אלא אמר רב (שימי) [אשי] מידי דהוי אשליחא דציבורא דממליך· ולעולם לא תפשוט דנימא דכבש הבא עם העומר הוה : **שירה** דיומא לה' הארץ ומלואה (תהלים כד) · ואם עולת קיץ טעונה שירה היינו שיר שאמרו בתמיד של שחר בו ביום :

אי הכי בעולת נדבה · פי' בקונטרס ותפשוט בעיא דרבי אבין יד] :

לעולותיכם ולזבחי שלמיכם מה עולה קדשי קדשים אף שלמים כו' ומה שלמים שקבוע להן זמן וכו' והא בברייתא איתא נמי בזבחים בפ' איזהו מקומן (דף נה·) ומתניא הכי מה עולה קדשי קדשים אף שלמים קדשי קדשים מה עולה טעונה צפון אף שלמים כו' וליכא התם ומה שלמים שקבוע להם זמן וכו' כדאיתא הכא ושמא כל זה דטעונין צפון ודקבוע להם זמן היא ברייתא וכן היה שונה אותה רב מרי הכי והתם תניא מה שהיה צריך ממנה א"נ אין בברייתא כי אם עולה קדשי קדשים אף שלמים קדשי קדשים (ה"נ ומקשינן) לענין קביעות זמן ולענין טעונה צפון דזבחים · רבינו אלחנן :

*) נ"ל אמאי לא אימליך ממוסף ט"ו בניסן דאיכפיא לכו ועוד קשה לרש"י ושני דבורי התוס' הם דבור אחד ועיין נ"ק

רש"י

על עסקי קול · שהיה מלוהו לשורר לפי שמשה לוי היה : **אף הם** · הלוים בעבודת מזבח ולא משכחת לוים כשרים בעבודת מזבח אלא בשיר : (ד) **מה אתם** · אכהנים קאי קרא: **אתם בשלהם** · הכהנים שנכנסו בעבודת לוים כגון ששררו: **והם בשלכם** · לוי שעבד על המזבח ככהן : **הם בשלהם** · כגון לוי משורר שהגיף דלתות ולוי משוער שאמר שיר שהרי הלוים היו חלוקים זה למשוער וזה למשורר : **אלא באזהרה** · לא אתפרש לן (ה) : **אביי** · לית ליה הא מתני' דקתני לעיל הם בשלהם אינו במיתה דהא משכחת תנא אחרינא דקאי כוותיה: **זר ממש** · כגון ישראל : **הא כתיב חדא זימנא** · בההיא פרשתא גופה וקאי נמי אעבודת לוים: **רבי** יהושע ויוחנן בן גודגדא לוים היו יוחנן בן גודגדא סבר משורר ששוער במיתה כשהוא מגיף לבדו וגזרו רבנן במסייע דלא ליתי למעבד לחודיה ור' יהושע סבר אפילו כי עביד לחודיה אינו אלא באזהרה ולא גזרו רבנן במסייע : **עולת נדבת ציבור** · כגון קיץ המזבח הבא מן השופרות שנותנין בהן מעות מותר חטאת ומותר יב] אשם: **עולותיכם** · ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם (במדבר י) והיינו שירה : **ויאמר חזקיהו** · משמע שהיה נמלך : **אלא לאו נדבה** · ונמלך אם ישוררו וכתיב החל שיר ה' שהורו לו ב"ד לשורר : **עולת ר"ח** · דמוסף הואי : **כבש הבא עם העומר** · דהוא עולת חובה בי"ו בניסן : **אלא אמר רב אשי** · הא דמימלך לאו משום דמספקא ליה דודאי הוקבע ר"ח בזמנו אלא רשותא הוא דקא נסיב : **מידי דסוה אשליח דציבורא דמימליך** · ונסיב רשותא אם יתפלל: **אפילו תימא עולת חובה** · עולת תמיד שבכל יום ויום הואי : **זכות ליום זכאי** · בניסן נגאלו בניסן עתידין להגאל : **מוצאי שבת** · אחד בשבת: **ומוצאי שביעית** · שמינית: **וישב עליהם את אונם** · פסוק הוא בתהלים במזמור אל נקמות ה' : **בטל התמיד** · שלא היו להם כבשים מחמת שהיו צרים על ירושלים ואין יוצא ובא: **ומ"ש עולת נדבה דהואי** · הלא לא היו כבשים מצויים : **הא לא קשיא בן בקר בעלמא אתרמי להו** · שאינו ראוי לתמיד וראוי לעולת נדבה : **ותסברא** · דשירה גמורה הואי ההיא שירה על קרבן והא שירה דאחד בשבת לה' הארץ ומלואה כדאמר בראש השנה (דף לא·) והאי קרא במזמור אל נקמות ה' שהוא שיר של רביעי בשבת: **אילייא** · קינה כדמתרגמינן "גשאי על שפיים קינה" =וטלי על נגדין אלייא' (ירמיה ז) : **דוכן** · כמין אצטבא היה : **אי הכי** · דאפילו שלא על הקרבן אומר שירה, בעולת נדבה נמי לימא ותפשוט בעיא דר' אבין : **נפקא מיניה חורבא** · דהא דר"ל רשות הוא יג] (ו) דאי אית ליה לעולת נדבה ברשות אתי למימר עולת חובה נמי רשות, הלכך לא אמרינן שיר לגמרי בנדבה : **מאי הוי עלה** · דבעיא דר' אבין : **ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם** · מקיש עולה לשלמים ושלמים לעולה לענין שיר: **מה עולה האמורה כאן קדשי קדשים** · דאין לך עולה קדשים קלים אף שלמים האמורים כאן טעונים שיר בשלמים קדשי קדשים משתעי ואין לך שלמים קדשי קדשים אלא כבשי עצרת דשלמי ציבור הן וכתיב בהו (ויקרא כג) "קדש יהיו לה' לכהן" ומה שלמים האמורים כאן לגבי שיר קבוע להן זמן דהא אוקימנא בכבשי עצרת אף עולה האמורה כאן שקבוע לה זמן לאפוקי נדבת ציבור דאין קבוע לה זמן :

נסכים

רבינו גרשם

דאין אומרים שירה אלא בשעת עבודה : על עסקי קול · בשעה שהיה משה משורר שהוא לוי האלהים יעננו בקול : אף הם בעבודת מזבח שירת בשעת קרבן : אתם בשלהם · כלומר אם שינו עבודתן לוי לכהן הרי הן במיתה : הם בשלהם · כלומר ששינו עבודת' כגון שוער ששרר או משורר ששוער אינן אלא באזהרה בלאו : הא כתיב חדא זימנא ואת אהרן ואת בניו תפקוד ושמרו את כהונתם והזר הקרב יומת משוער היינו שומר השערים כדכת' והוספה על השערים : ר' יהושע בר' חנינא ויוחנן בן גודגדא לוים היו : דמר סבר · יוחנן בן גודגדא דבמיתה הוו וגזרו רבנן דלא מסייע אטו שלא יהא שוער [לבדו] דבמיתה : ומר סבר ר' יהושע בן חנניה אינו אלא באזהרה הואיל ולית ביה עון מיתה וקא בעי לסיועיה דלא עביד ממש [לא גזרו רבנן]:לא דכולי עלמא כו' : עולת נדבת ציבור' שנעשה להן נס ונתנדבו להביא עולה (דעולתנדב'יחיד דתדיר' ודאי : אינה נ"ל) עולת נדבת יחיד דתדירא ודאי טעונת שירה [אינה טעונה נ"ל] : או דלמא הא דקאמר ותקעתם [בחצוצרות] על עולותיכם דהיינו [שיר] : עולותיכם דכולהו ישראל קאמר א) עולת נדבה בכל (ישראל) [יחיד] או עולת תמיד דהויא דכולהו ישראל : ויאמר חזקיהו [להעלות העולה וגו'] · אע"ג דהאי קרא בפר עבודת כוכבים דב"ד (כו') [כתיב] הא איכא [נמי] מהתם שבעה כבשים דלאו הוו דע"ז אילימא דעולת חובה · דתמיד : למה לי אימלוכי בחוקיהו (דאמר להו). [דקאמר] ויאמר חזקיה (אי לא) [והרי] ידעי דבעיא שיר: ביום ט"ו [לחדש הראשון] אלמא לאו ר"ח הוא : כבש הבא עם העומר (זמנו בט"ו בניסן) · [הוא דקרב בט"ו בניסן אי איקבע ר"ח בזמנו דיקרב עומר בט"ו] ולמה להו למיבעי וליחזו היכי עבוד פסח בי"ד והיכי אכול מצה דודאי לא הוו עבדי אי לאו דידעי דאיקבע בזמניה : אלא · לעולם ידעי דאיקבע בזמניה וכבש הבא עם העומר הוה ודקא אמרת למה להו אימלוכי : מידי דהוי אשליח דציבורא' [דמימלך] דנוטל רשות קודם [שיעמוד] להתפלל מפני כבוד הציבור אף הני נמי משום כבודו של מלך נטלו רשות ממנו ויש תימה בדבר היכי מצי אמר דאקרוב עומר בי"ו ניסן והרי עיבר חזקיהו ניסן בניסן כדמפורש [בדברי הימים] : אותו יום ט' באב היה · דהיינו יום חיב באותו יום שבכו העדה דכתיב ותשא כל העדה וגו' : וכן בשניה · כשחרב הבית בשניה מוצאי שבת ומוצאי שביעית היתה : בטל התמיד · שלא היה להם [שב] בהמה להקריב : [דאית רמיא להו · שמצאו בהמה והקריבוה עולת נדבה : ותסברא · דשירה דוקא הואי' הא שירה דיומיה דנאמר ביו' ראשון דהיינו מוצאי שבת לה' הארץ ומלואה הוא'וישב עליהם את אונם שירה דארבע בשבא הוא דכת' בסוף מזמור אל נקמות דנאמר ברביעי אלא לאו משום שיר ממש אמרו ליה : אלא איליא בעלמא · קינה נזדמנה בפיהם : והא עומדין על דוכנן קתני דמשמע שהלכו שם לשום כך לומר שירה ובשביל עולת נדבה (לא הרי כולם עולין לשם) [לא הויא כולם עולין לשם עולה]: אלא סבירא ליה כריש לקיש דאומר שירה שלא על הקרבן · אע"ג דאין מחייבין כשאין תמידין : (בעולה נמי נדבת) [בעולת יחיד] נמי נימא אע"ג דאין מחייבין : נפיק מינה חורבא'דאמרי ש"מ עולת נדבה לא מצי קרבה בלא שיר [חזנין דליכא לוים כמו שעלת עזרא וסברי דלא מצי קרבה בלא שיר] ולא מייתו לה ואיהי לא בעיא שיר : ואיכא דאמרי נפיק מינה חורבה דאמרי מה עולת נדבה איבעי אמר איבעי לא אמר [אף האי עולת חובה איבעי אמר ואיבעי לא אמרי לס"ה] : ת"ש ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם מה עולה [דקדשי קדשים בעיא שיר חצוצרות אף שלמים קדשי קדשים היינו ב' כבשי עצרת דהני שלמים ואין נאכלין אלא לכהן דומיא דחטאת ואשם דקדשים קדשי הן דכתיב קודש יהיו לה' לכהן] שקבוע להן זמן · בעצרת : אף עולה שקבוע לה זמן · היינו כל עולות חובות וקא ממעט מהכא עולה נדבה :

א) נ"ל דצ"ל עולותיכם דכולהו ישראל קאמר והיינו עולת תמיד דהויא דכולהו ישראל אבל עולת נדבה הוי בכלל עולת יחיד ואינו טעון שירה ·

*סוטה יב: רש"י שם
ד"ה כיון מום
(ע' שורות מלמעלה)

במדבר י:
וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשכם ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם ...
א כגון עולת התמיד אבל עולת נדבה הוי בכלל עולת יחיד ואינו טעון שירה

עין משפט נר מצוה

לז א מיי' פ"ג מהלכות כלי המקדש הלכה יא ופ"ב :

לח ב מיי' פ"ו מהלכות תמידין הלכה ח ופ"ג מהלכות כלי המקדש הלכה ב :

לט ג מיי' פ"י מהלכות שמיטה ויובלות הלכה ג ד :

שיטה מקובצת

א] הכי ולא ימותו גם הם גם אתם מה אתם בעבודת המזבח אף הם בעבודת המזבח : ב] במיתה' תימה אמאי לא חשיב ליה בהדי הנך דתני ואלו הן במיתה · תוס' : ג] מועד מזרחה משה ואהרן וגו' והזר : ד] מעשה בר' יהושע וכו' הקשה הר"ר אברהם מסולסילא דהכא משמע שהלוים היו מגפין הדלתות ובפרק החליל בסופו אמרינן דמשמר שזמנו קבוע נוטל עשר חלות והמתעכב נוטל שתים וקאמר בגמרא הני תרתי דמשמר המתעכב מאי עבידתיהו אמר רבי יצחק בשכר הגפת דלתות משמע דהכהנים היו מגיפין דלתות ולאו קושיא היא דכהנים היו מגיפין דלתות ההיכל במקום שהלוים לא היו יכולים לילך כדתנן במסכת תמיד מי שזכה בדישון וכו' נטל המפתח ופתח את הפשפש נכנס להא עד שהוא מגיע לשער הגדול הגיע לשער הגדול העביר את הנגר ואת הפותחת ופתחו וכן במקומות שהיו הכהנים שומרים שם היו שוערים כדתנן במס' תמיד בשלשה מקומות הכהני' שומרים בבית המקדש והא דכתיב בשמואל ויפתח שמואל את דלתות בית ה' לאו בדלתות ההיכל משתעי אלא לשכה היה שם וקראוה בית ה' · תוס' הרא"ש ז"ל · יהושע בן חנניא ת' בר נמחק : ה] בה לא דכ"ע : ו] או אינה טעונה שירה·גליון תימה אי אינה טעונה שירה איך מצינו שיר בתודה דאין תודה [באה חובה] וי"ל דמשכחת לה בתודה הבאה כשמוסיפין על העיר והעזרה' הר"י ז"ל בתוס' : ז] תיבת שיר נמחק : ח] העומר הזה וקמבעיא להו מי הוקבע ראש חדש: ט] בי"ז בתמוז בטל התמיד · גליון הקשה הר"ר ולישני דהוי מקרבן שהובא קודם ביטול התמיד ונסכים הביאו לאחר ביטול התמיד וי"ל דלא מסתבר שיאחרו הנסכים שלפני י"ז בתמוז עד ט' באב ואע"ג דלקמן מוקי לה הכי הכא מצי לאוקמי בענין אחר ויש להסתפק כשאין מביאין נסכים עם הזבח אם היום אומר שיר של יום הקרבת הקרבן או שיר של יום הבאת הנסכים ויש להוכיח מהא דבעי לקמן נסכים הבאים בפני עצמן אם טעונים שירה וקאמר עלה ותסברא שירה דיומא לה' הארץ ומלואה וכו' [חסר כאן ונ"ל דצ"ל ומאי פריך תלמודא דלמא הקרבן הביאו בד' בשבת והנסכים איחרו להביא עד יום א' והם אמרו השירה של יום הקרבן שהוא וישב עליהם את אונם אלא ש"מ שהשיר של יום הבאת הנסכים צריך לאמרו כך נ"ל]: י] דאמר אומרים שירה שלא : יא] שלמים שקבוע להם זמן אף עולה שקבוע להם זמן : יב] ומותר אשמות הס"ד : יג] הוא ואי תלי לעולת תיבות דאי אית ליה נמחק : יד] אבין ודוחק דחובה מבעיא ליה אם לא ונראה דפריך אמתניא דדחי דלא הוי קרבן [נדבה] כי היכי דלא תפשוט בעיא ופריך כי נמי (איכא) [הוי] קרבן [נדבה] לא תפשוט דרשות הוא דאמרי כו' וכה"ג איכא בפרק כירה ובפרק המניח לשון הר"י ז"ל תוס':

נושא
ו) כהנים ולוים שהחליפו תפקידים
ב) לוים ולוים - שוערים עם משוררים שהחליפו תפקידים

נושא
האם עולת נדבת ציבור כגון קיץ המזבח בעי שירה או לא

מבנה
△ (מיקום) נסיונות לפשוט השאלה לכיוון דבעי שירה
▽ לכיוון דלא בעי שירה

הגהות הב"ח (א) גמ' להעלות העולה למזבח כצ"ל ותיבת על נמחק : (ב) שם והחצוצרות וע"י כלי דוד מלך כצ"ל ותיבת שיר נמחק : (ג) שם חובה מי הואי הא בשבעה עשר בתמוז בטל התמיד : (ד) רש"י ד"ה מה אתם צ"ל קודם ד"ה אף הם : (ה) ד"ה אלא באזהרה וכו' לן מאי אזהרה והס"ד ואח"כ מ"ה אביי לית ליה : (ו) ד"ה נפקא וכו' רשות הוא ואי :